

ČESKÁ REPUBLIKA PŘEDSEDÁ EVROPSKÉ UNII

EU2009.CZ

1. ledna 2009 začala Česká republika předsedat Evropské unii. Na počátku se vědělo, že předsednická země bude muset řešit světovou finanční krizi i konflikt v Gaze. Mnoho se nevědělo se např. o tom, kam až může zajít rusko – ukrajinský spor ve věci dodávek zemního plynu do Evropy, o plasticie Davida Černého Entropa a už vůbec ne o březnovém pádu vlády Mirka Topolánka, který, ač určitě ukojil závist některých pokřivenců na české politické scéně, jako republice i nám všem, způsobil nejen evropskou, ale i celosvětovou ostudu. O tom však později. Tak tedy v první minutě nového roku se při příležitosti předsednictví rozzářilo v evropských barvách kyvadlo na pražské Letné. Modře osvětlena strojovna chronometru nesla znak Evropské unie i logo českého předsednictví. Červeně svítící kyvadlo mělo odměřovat čas českého předsednictví unii až do konce června. ČR převzala předsednickou funkci vyplývající z členství v EU od Francie a tak francouzský prezident Nicolas Sarkozy telefonoval ve čtvrtek 1. ledna českému premiéru Mirku Topolánkovi a popřál mu úspěch v této činnosti. Současně mu přislíbil naprostou podporu Francie při plnění úkolů, které s tím souvisejí. České předsednictví EU, to byla jistě významná a ojedinělá věc, která se tak či onak dotkla všech obyvatel České republiky a tak si určitě zaslouží, aby měla své místo i v kronice města Kolína.

Role předsedající země je nejen organizační, ale také zprostředkovatelská, politická a reprezentační. Po uplynutí šesti měsíců, tedy na přelomu června a července bude Česká republika předávat vládu nad Evropskou unii Švédsku. Pod pojmem předsednictví EU se obecně rozumí předsedání jedné členské země v Radě Evropské unie. Členské státy se v této funkci střídají každých šest měsíců. Během této doby je předsedající

stát hlasem i tváří i obrazem Evropské unie, protože mluví za všech sedmadvacet členských států. Zároveň připravuje a vede jednání Rady EU, zastupuje ji na jednáních s ostatními unijními institucemi (Evropský parlament, Evropská komise) a v neposlední řadě reprezentuje Unii navenek, např. v mezinárodních organizacích a v jednáních se třetími zeměmi. V době předsednictví se nejen v Bruselu, ale i v předsedající zemi a jinde ve světě konají tisíce jednání na různých úrovních, od nejvyšší až po nejnižší. V průměru je třeba zajistit zhruba více jak dvacet jednání denně. Stát, který předsedá Radě Evropské unie, má také významné pravomoci a tak " říci, že předsednictví je velká šance pro malou zemi, může znít možná pateticky, ale je to tak. Předsednictví představuje pro naši zemi ideální šanci, jak se zviditelnit a dokázat našim kolegům v Evropské unii i ve světě, že se umíme postarat nejen sami o sebe, ale i o ostatní," řekl Alexandr Vondra, ministr vlády ČR pro Evropské záležitosti.

Mottem českého předsednictví byla „Evropa bez bariér“. Česká republika tak chtěla vyjádřit vůli k odstraňování překážek mezi členskými státy Unie, zejména v oblasti vnitřního trhu, tj. volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu, včetně komplikovaných právních předpisů EU i členských států. Tyto překážky nedovolují plně využít potenciálu jednotlivých států, ani Evropské unie jako celku. "České předsednictví rozepsalo své

priority do sloganu „Evropa bez bariér“ po bilaterálních konzultacích s představiteli všech členských států EU, předsedou Evropské komise a Evropského parlamentu do „3E“ – Ekonomika, Energetika a Evropa a svět," informoval z kraje roku premiér Mirek Topolánek. Cílem českého

předsednictví pak je zejména dokázat ho využít k propagaci a zviditelnění českých regionů v Evropě a podpořit cestovní ruch a příliv finančních prostředků. Pro zajištění českého předsednictví vyčlenila vláda 1,9 miliardy korun pro období let 2007 až 2009. Pro první rok bylo k vydání schváleno 200 milionů, pro rok 2008 pak 700 milionů a k zajištění vlastního průběhu předsednictví v roce 2009, bylo počítáno s jednou miliardou korun. Dalších 1,4 miliardy korun měla k dispozici jednotlivá ministerstva. Na předsednictví

pracovalo přes 1.500 lidí s pracovní znalostí angličtiny, ve vybraných případech i francouzštiny. Asi 400 míst bylo vytvořeno dočasně a s koncem roku 2009 zanikla. To se týkalo i pozic na Stálém zastoupení v Bruselu, kde byl počet zaměstnanců zdvojnásoben ze 110 na 220. V průběhu ministerských zasedání pořádaných na našem území byla posílena bezpečnost v místech konání zasedání. Tato opatření však nezasahovala do každodenního života občanů. Byla posílena přítomnost policie, byl omezen přístup ke konkrétním místům zasedání a muselo se počítat i s dílčími dopravními omezeními v souvislosti s přepravou delegátů. V okolí pražského Kongresového centra byla v době konání akcí a zasedání vytyčena bezpečnostní zóna, kterou z důvodu její rozlohy střežilo několik desítek policistů v úzké spolupráci se strážníky městské policie. Tato zóna nebyla v oblasti Kongresového centra po celý půlrok, ale pouze při provádění bezpečnostních opatření. Fotografie v odstavci: premier vlády České republiky Mirek Topolánek. Foto MF Dnes.

Situace z prvních lednových dnů předsednictví, kdy byla Česká republika nejen formálně, ale i fakticky předsednickou zemí Evropské unie. Stali jsme se tak druhou z nových členských zemí EU, na kterou se v koloběhu půlročních etap předsednictví Unii dostalo. Úvodní témata, kolem kterých se předsednictví točilo, byla ekonomická krize, vyostřená situace mezi Izraelem a palestinským Hamásem a plynová krize mezi Ruskem a Ukrajinou. Už v neděli 4. ledna vyrazila delegace EU, vedená Karlem Schwarzenbergem na Blízký východ k jednání s izraelskou a palestinskou stranou. Setkala se zde s francouzským prezidentem Nicolasem Sarkozym, který vedl souběžná jednání. Boje se

však nezastavily a pokračovaly dále. Kromě jednání o míru na Blízkém východě pomáhala ČR řešit spory Ruska a Ukrajiny o ceny a dodávky plynu. Pokud by se země nedohodly, mohl jejich spor ohrozit dodávky plynu do Evropy. Čeští politici přiznali, že tak rychlý nástup událostí a problémů nečekali. Mnozí

evropští politici tak byli k předsednictví ČR skeptičtí, ale domácí v tom však viděli výhodu. Když se totiž od nás nic moc neočekává, můžeme jen příjemně překvapit, tvrdili svorně. Vláda ČR bude navenek, jak již bylo uvedeno výše, zastupovat celou sedmadvacítku zemí

EU. Doma jí však posléze potkali tvrdé politické boje, neboť premiérovi Mirku Topolánkovi se nepodařilo vyjednat toleranci opoziční sociální demokracie. Zcela jasný také nebyl ani způsob, jak do předsednictví zapojit prezidenta Václava Klause, jehož osoba a postoje proti Lisabonské smlouvě byli přitom jedním z hlavních důvodů, proč se Evropa k naší republice stavěla tak skepticky. *Fotografie v odstavci: Benita Ferrero-Waldnerová, komisařka Rady EU pro vnější vztahy a Karel Schwarzenberg, ministr zahraničních věcí ČR. Foto ČTK.*

Premiér Mirek Topolánek v pondělí 5. ledna uvedl na tiskové konferenci po zasedání vlády, že má scénář řešení současného konfliktu mezi Izraelem a radikálním palestinským hnutím Hamás v pásnu Gazy. Plán má podle jeho slov dosáhnout minimálně přerušeni bojů. Mirek Topolánek v této záležitosti hovořil s tureckým premiérem Recepem Erdoganem, německou kancléřkou Angelou Merkelovou a chystá se telefonovat prezidentovi USA Georgi Bushovi. Zprostředkovatelská mise EU pod vedením českého ministra zahraničí Karla Schwarzenberga se setkala s egyptským prezidentem Husním Mubarakem, s vrcholnými izraelskými politiky a se zástupci palestinské samosprávy. K hlavním cílům mise patřilo nalezení možnosti urovnání konfliktu mezi Izraelem a hnutím Hamás a způsob, jak pomoci v současné tíživé humanitární situaci obyvatelům pásma Gazy. Schwarzenberg navrhl Evropské komisi urychlené uvolnění tří miliónů eur (asi 80 miliónů korun) na humanitární pomoc Gaze, které EK obratem uvolnila.

Přesto však Izrael v pásnu Gazy pokračoval v ofenzivě proti palestinskému hnutí Hamás, které vinil z iniciování raketových útoků na židovský stát. Izraelské ministryně zahraničních věcí Cipi Livniová to řekla po jednání s delegací Evropské unie vedenou českým ministrem zahraničí Karlem Schwarzenbergem. Podle Livniové vojenská operace Lité olovo nekončí. V regionu se podle ní změnila situace. „Před naší operací Hamás útočil na Izrael kdykoliv se mu zachtělo a Izrael se držel zpět. Tak to už nebude. Budeme pokračovat, dokud Hamás v Gaze působí a porušuje mezinárodní požadavky,“ řekla s tím, že Jeruzalém má právo se bránit. Dodala, že se Izrael nesnaží trestat civilní obyvatelstvo a případné oběti mezi ním židovský stát mrzí. Potíž podle ní je, že se příslušníci Hamásu a militanti mezi civilisty ukrývají. „Civilním obětem se snažíme vyhnout. Bohužel, je to válka.“ Izraelská pozemní operace si od svého zahájení v sobotu 3. ledna vyžádala životy nejméně 77 Palestinců, z toho dvanácti dětí. Zraněno bylo kolem 200 lidí. Na izraelské straně je jeden mrtvý voják a dalších 55 zraněných.

Program českého předsednictví Evropské unie, Tři E – ekonomika, energetika a Evropa ve světě představil v úterý 6. ledna premiér Mirek Topolánek a vicepremiér pro

evropské záležitosti Alexander Vondra. Jde především o zajištění a posílení energetické bezpečnosti, které se ukázalo jako aktuální zejména ve světle nynějších problémů s dodávkami ruského zemního plynu přes Ukrajinu. V ekonomické oblasti se hodlá Česká republika zasadit o mírnění dopadů světové hospodářské krize. Vycházet chce z Evropského plánu hospodářské obnovy, který byl přijatý Evropskou radou v prosinci 2008. Poslední téma, které vláda považuje za prioritní je Evropská unie ve světě. Jde o posilování euroatlantických vazeb. Pro zájmy EU bude podle vlády zásadní jednání s představiteli nové administrativy USA a další rozvoj transatlantického dialogu v klíčových oblastech bezpečnosti, hospodářství, energetiky a ochrany klimatu. Mottem českého předsednictví je Evropa bez bariér. Toto heslo má i politický a historický význam. Vláda chce upozornit na to, že rok 2009 je rokem významných výročí – především dvacátého výročí pádu železné opony a pátého výročí historicky největšího rozšíření Evropské unie.

Česká republika se vzdala dosavadního hesla, které mělo doprovázet jeho předsednictví v Evropské unii. Zatímco dosud v reklamách a na dalších materiálech figurovalo heslo „Evropě to osladíme“, nyní jej vystřídalo heslo „Sladíme Evropu“. Nový slogan představil premiér Mirek Topolánek v úterý 6. ledna. Původní heslo bylo do jisté míry kontroverzní, protože má v českém jazyce i negativní význam. Kritizovaly jej však především hlasy z Česka, nikoliv ze zahraničí, i když i tam se objevilo několik kritických poznámek. Řada evropských médií ovšem upozorňovala, že slogan "Evropě to osladíme" ilustruje český smysl pro humor. Zahraniční diplomaté v Bruselu zase ocenili, že reklamní kampaň vzbudila pozornost, což v případě unijních záležitostí zdaleka není pravidlem.

V Národním divadle v Praze ve středu večer 7. ledna zahájila Česká republika slavnostně své předsednictví v EU. Galavečer s názvem Sladíme Evropu v režii Divadla

bratří Formanů otevřel projev premiéra Mirka Topolánka, který od Francouzů převzal symbolický štafetový kolík. „Je to prchavý okamžik pro premiéra, ale významný krok pro český národ,“ řekl na úvod Topolánek a dodal, že Evropské unii můžeme nabídnout zkušenosti s řešením české otázky, která je zároveň otázkou evropskou. Doplnil, že „svoboda je naší základní hodnotou“ a že hlavními rysy našeho předsednictví mají být efektivita, empatie a eklektičnost. Slovo také dostal

předseda Evropské komise José Manuel Barroso, který pochválil Topolánka a jeho tým za prvotřídní přípravu předsednictví. Večera se ve zcela zaplněném sále účastnili rovněž hlavní představitelé české politické scény. Zazněl úryvek z jazzové opery Dobře placená procházka, hudba Bohuslava Martinů, Antonína Dvořáka a Bedřicha Smetany a ve velmi netradičním provedení i česká hymna. Fotografie v odstavci: José Manuel Barroso, předseda Evropské komise a Mirek Topolánek, premiér vlády ČR. Foto ČTK.

Mirek Topolánek se z pozice premiéra vlády České republiky předsedající Evropské unii, sešel v sobotu 10. ledna v Moskvě s ruským premiérem Vladimírem Putinem. Ministr průmyslu Martin Říman pak po jednání podepsal s ruským vicepremiérem Igorem Sečinem dohodu o vytvoření kontrolního mechanismu, který umožní monitorování dodávek plynu z Ruska do Evropy. Topolánek před jednáním

naznačil, že se nevrátí domů, dokud se nepodaří dodávky ruského plynu do Evropy obnovit. Dodávky byly přerušeny kvůli rusko – ukrajinskému sporu o platby, Topolánek proto již v pátek jednal s tamním prezidentem Viktorem Juščenkem. Ukrajina souhlasila, že povolí přítomnost

ruských pozorovatelů v misích EU, které mají kontrolovat průtok plynu. Topolánek ruskému premiérovi zopakoval, že EU nechce zasahovat do rusko – ukrajinského sporu, musí ale řešit dodávky plynu do Evropy. Upozornil, že některé evropské země, například Slovensko, mají kvůli dodávkám vážné problémy. Fotografie v odstavci: Mirek Topolánek, premiér vlády ČR a Vladimír Putin, předseda vlády Ruské federace. Foto ČTK.

Český premiér Mirek Topolánek ve středu 14. ledna v Evropském parlamentu ve Štrasburku představil priority českého předsednictví. Uvedl, že v roli předsedy bude hájit zájmy celé Evropské unie jako kdysi Karel IV. Podle Topolánka není jednoduché přebírat předsednictví po Francii, jejíž půlroční působení v čele EU je považováno za jedno z nejúspěšnějších v posledních letech. „Stejně jako nebylo snadné založit v Čechách univerzitu, která měla být porovnávána se Sorbonnou, není snadné převzít předsednictví po Francii,“ řekl v další narážce na krále Karla IV. Topolánek řekl, že český program se opírá o tři pilíře: ekonomiku, energetiku a Evropu ve světě. Důležitost kladl na porozumění a analýzu vztahů EU s Ruskem a na jejich posílení. Topolánka se dotkly

některé výroky předsedů frakcí na adresu prezidenta Václava Klause coby známého euroskeptika. Topolánek Klause označil za ikonu české transformace 90.

let. Řekl, že pokud EU ztratí možnost svobodné diskuse, kterou podle něj Klaus reprezentuje, nebude to již jeho EU. K výtkám, že ČR zatím neratifikovala Lisabonskou smlouvu Topolánek řekl, že je to smlouva průměrná. Je prý horší než smlouva z Nice, ale lepší než smlouva příští.

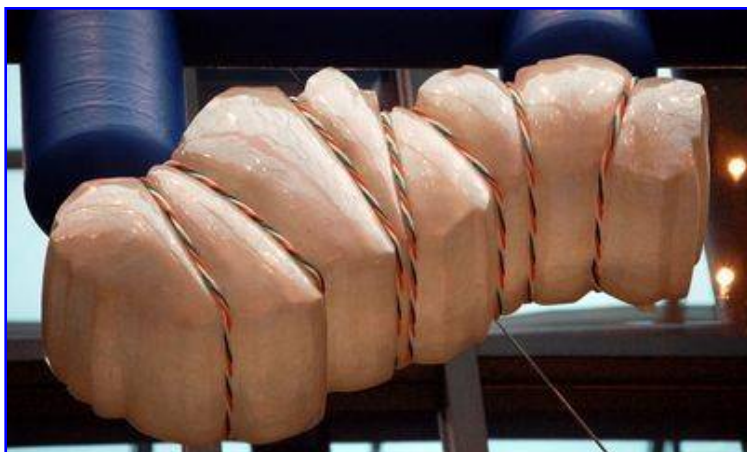
Topolánek řekl, že pro ni bude v českém parlamentu hlasovat, ale odmítl, aby byla smlouva přijímána a priori a bez diskuse. Fotografie v odstavci: Mirek Topolánek, premier vlády ČR při projevu v Evropském parlamentu.

Projekt Entropa, kontroverzní plastika českého umělce Davida Černého, která byla ve čtvrtek 15. ledna oficiálně odhalena v budově Rady EU v Bruselu, je podle vicepremiéra pro evropské záležitosti Alexandra Vondry umění. Tímto označením se

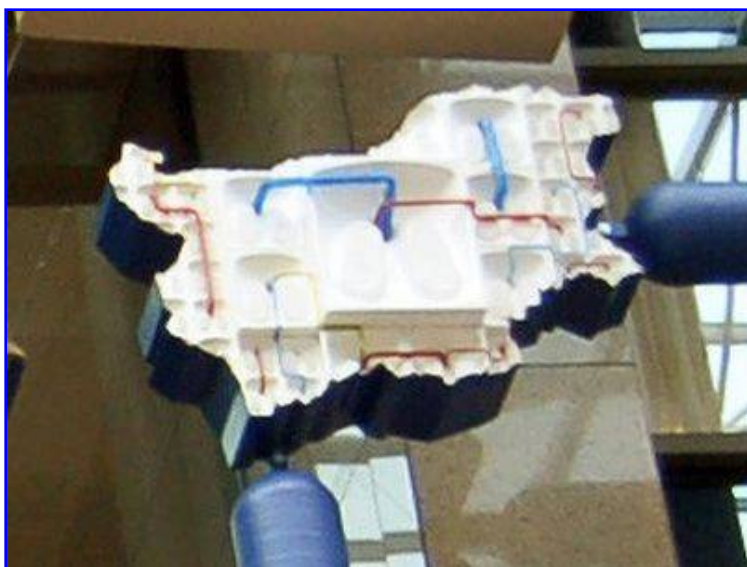

pokouší hájit dílo před vlnou pobouření, kterou jednotlivé podoby členských zemí v Evropě vyvolaly. Jako první se proti obři skládačce ozvalo Bulharsko, jehož představitelé považují spodobnění svého státu coby turecké toalety za urážlivé. Ve středu se proti

plasticce vyslovila i Slovenská národní strana (SNS), která označila Entropu za paskvil a urážku Slovenska. SNS vyzvala slovenského ministra zahraničí, aby Česko požádal o její odstranění. Ztvárnění evropských států je ve znamení typických symbolů té které země. V oficiálním bulletinu u každého z nich figuruje komentář fiktivního autora, v němž se popisuje, proč plastiky vypadají právě takto. Na umělecké mapě Evropy chybí Velká Británie, na jejíž existenci upozorňuje jen prázdné místo na kovové kostře díla.

Slovensko

Bulharsko

V úterý 20. ledna byly obnoveny dodávky ruského plynu přes Ukrajinu do Evropy. Byl to určitě i jeden z důsledků jednání Mirka Topolánka jak v Kyjevě, tak v Moskvě. Rusko s Ukrajinou zasedly k jednacímu stolu, všechny problémy však zatím nebyly zdaleka vyřešeny. Plynová krize, tedy opětné přerušování dodávek do Evropy, se může kdykoliv opakovat.

Projev českého prezidenta Václava Klause vyvolal ve čtvrtek 19. února v Evropském parlamentu v Bruselu bouřlivé emoce. Projevy nesouhlasu, ale i souhlasu vyvolala i slova o tom, že Česko má zkušenosti s totalitou, neexistencí opozice, a tudíž těžce vnímá potlačování jakékoliv opozice, i té v EU. "Získali jsme trpkou zkušenost, kde není opozice, ztrácí se svoboda, politické alternativy proto existovat musí," řekl Klaus. Někteří poslanci jeho slova doprovodili potleskem, někteří ale bučeli. Ve chvíli, kdy Klaus kritizoval stále větší integraci EU, někteří poslanci začali odcházet ze sálu. "Obávám se, že pokusy integraci dále urychlovat a prohlubovat a rozhodování o podmínkách života

občanů členských zemí ve stále větší míře posouvat na evropskou úroveň, mohou svými důsledky ohrozit všechno pozitivní, co bylo za poslední půlstoletí v Evropě dosaženo," doplnil. Vlnu emoci vyvolalo i prezidentovo prohlášení, že je mylné interpretovat nynější hospodářskou krizi jako

důsledek selhání trhu. Podle Klause je původcem krize "politická regulace trhu", která může vést k dalšímu ekonomickému zaostávání. Vyzval k liberalizaci a deregulaci. Někteří z těch, kteří v sále zůstali, tleskali českému prezidentu vestoje. Předseda EP Hans-Gert Pöttering na konci Klausova vystoupení poděkoval za jeho projev a poznamenal, že už skutečnost, že může na půdě parlamentu vystoupit, je projevem demokracie. Václav Klaus na tiskové konferenci řekl, že je rád, že poslanci na jeho projev reagovali. „Vyjádřit spokojenost nebo nespokojenost je v pořádku. Byl jsem pozitivně překvapen, úplné ticho by mě urazilo“. *Fotografie v odstavci: prezident republiky Václav Klaus při projevu v Evropském parlamentu.*

Foto Reuters)

Projev českého prezidenta Václava Klause před poslanci Evropského parlamentu v Bruselu.

Pane předsedo, vážení poslanci a poslankyně, za možnost vystoupit v Evropském parlamentu, v jedné z klíčových institucí Evropské unie, bych vám chtěl hned v úvodu poděkovat. Byl jsem zde sice již několikrát, ale ještě nikdy jsem neměl příležitost promluvit na plenárním zasedání. Dnešní příležitosti si proto vážím. Volení zástupci 27 zemí s velmi pestrým spektrem politických názorů a postojů jsou unikátním auditoriem, stejně jako je - již více než půl století - unikátním a v podstatě revolučním experimentem sama Evropská unie se svým pokusem udělat rozhodování v Evropě lepší tím, že se jeho významná část přesune z jednotlivých států do celoevropských institucí.

Přicházím sem mezi vás z hlavního města České republiky, z Prahy, z historického centra české státnosti, z jednoho z důležitých míst rozvoje evropského myšlení, evropské kultury, evropské civilizace. Přicházím k vám jako představitel českého státu, který byl ve svých nejrůznějších proměnách vždy součástí evropských dějin, státu, který se mnohokrát přímo a významně na jejich

utváření podílel a který se na nich chce podílet i dnes. Český prezident k vám z tohoto místa promluvil naposledy před devíti roky. Byl to můj předchůdce ve funkci, Václav Havel, a bylo to čtyři roky před naším přistoupením k Evropské unii. Před několika týdny zde vystoupil i předseda české vlády, Mirek Topolánek, tentokrát již jako premiér země předsedající Radě Evropské unie. Ve svém projevu se zaměřil na konkrétní témata vycházející z priorit českého předsednictví i na aktuální problémy, kterým země Evropské unie v současnosti čelí. To mi umožňuje promluvit k vám s tématy, která jsou o jeden stupeň obecnosti výše, pohovořit o věcech, které možná na první pohled nejsou tak dramatické jako cesty k řešení dnešní ekonomické krize, jako rusko-ukrajinský konflikt o plyn nebo jako situace v Gaze. Pro rozvoj evropského integračního projektu však - podle mého názoru - mají zcela zásadní význam.

Za necelé tři měsíce si bude Česká republika připomínat již páté výročí svého přistoupení k unii. Bude si ho připomínat důstojně. Bude si ho připomínat jako země, ve které - na rozdíl od některých jiných nových členských zemí - není pocíťováno zklamání z nesplněných očekávání spojených s naším členstvím. Není to žádné překvapení a má to racionální výklad. Naše očekávání byla realistická. Dobře jsme věděli, že vstupujeme do společenství vytvořeného a utvářeného lidmi, nikoli do jakési ideální konstrukce, vybudované bez autentických lidských zájmů, vizí, názorů, idejí. Zájmy, stejně jako ideje lze v Evropské unii nalézt na každém kroku a nemůže to být jinak. Vstup do unie jsme na straně jedné interpretovali jako vnější potvrzení toho, že jsme se poměrně rychle, v průběhu necelých patnácti let od pádu komunismu opět stali standardní evropskou zemí. Na straně druhé jsme považovali (a považujeme i dnes) možnost svého aktivního podílení se na evropském integračním procesu za příležitost využívat výhod již vysoce integrované Evropy a zároveň tento proces podle svých představ spoluutvářet. Za vývoj v Evropské unii cítíme svůj díl odpovědnosti a právě s tímto vědomím přistupujeme k našemu předsednictví Radě Evropské unie. Jsem přesvědčen, že prvních šest týdnů našeho předsednictví náš zodpovědný přístup přesvědčivě demonstruje.

I na tomto fóru bych chtěl zcela jednoznačně a - pro ty z vás, kteří to buď nevědí, nebo to vědět nechtějí - velmi zřetelně a nahlas zopakovat své přesvědčení, že pro nás vstup do Evropské unie neměl a nemá alternativu a že v naší zemi neexistuje žádná relevantní politická síla, která by tento výrok mohla či chtěla zpochybnovat. Proto se nás nepříjemně dotýkají v poslední době zesilující a množící se útoky na naši adresu, které jsou založeny na ničím neopodstatněném předpokladu, že Češi hledají jiné integrační seskupení než to, kterého se před pěti lety stali členy. Není tomu tak. Občané České republiky vycházejí z toho, že evropská integrace má potřebné a důležité poslání. Chápu ho - při jistém zobecnění - následujícím způsobem: - je to odstraňování zbytečných a pro lidskou svobodu a prosperitu kontraproduktivních bariér pohybu lidí, zboží a služeb, idejí, politických filozofií, světonázorů, kulturních schémat, vzorců chování, které se v průběhu historie z nejrůznějších důvodů vytvořily mezi jednotlivými evropskými státy; - a je to společná péče o veřejné statky existující na úrovni kontinentu čili o takové projekty, které není možné účinně realizovat na bázi bilaterálního vyjednávání dvou (či několika) sousedních evropských zemí.

Úsilí o uskutečnění těchto dvou záměrů - odstraňování bariér i racionální výběr toho, co se má řešit na úrovni celého kontinentu - není a ani nebude nikdy ukončeno. Různé bariéry a překážky nadále přetrvávají a rozhodování na úrovni Bruselu je jistě více, než by bylo optimální. Určitě je ho tam více, než lidé žijící v jednotlivých evropských zemích požadují. Jste si toho, páni poslanci a paní poslankyně, jistě vědomi i vy. Spíše jako řečnickou otázku se proto ptám, zda jste si - při každém svém hlasování - jisti, že rozhodujete o věci, o které je nutno rozhodovat právě v tomto sále, a ne blíže k občanovi, tedy uvnitř jednotlivých evropských států? V politicky korektní rétorice současnosti bývají zmiňovány i některé další možné efekty evropské integrace, ale ty jsou spíše druhotné a zástupné. Jsou to navíc spíše ambice profesionálních politiků a lidí s nimi spojených než zájmy normálních občanů členských států.

Řekl-li jsem, že pro nás členství v Evropské unii žádnou alternativu nemělo a nemá, jde jen o polovinu toho, co je třeba říci. Druhou polovinou je zcela logické tvrzení, že metody a formy evropské integrace naopak řadu možných a legitimních variant mají, stejně jako je měly v celém posledním půlstoletí. Historie nekončí. Považovat status quo, v dnešní době existující institucionální uspořádání EU, za navždy nekritizovatelné dogma, je omyl, který se bohužel stále více šíří, ač je v naprostém rozporu jak s racionálním uvažováním, tak s celou, více než dvě

tisíciletí trvajících historií vývoje evropské civilizace. Stejným omylem je apriorně postulovaný, a proto stejně nekritizovatelný předpoklad o jedné jediné možné a správné budoucnosti vývoje Evropské unie, kterou je "ever-closer Union", neboli postup ke stále hlubší politické integraci členských zemí. Ani existující stav, ani postulát nespornosti přínosu nepřetržitého prohlubování integrace pro žádného evropského demokrata nezpochybnitelné nejsou, respektive by být neměly. Jejich vynucování těmi, kteří považují sami sebe - řečeno se slavným českým spisovatelem Milanem Kunderou - za „majitele klíčů“ evropské integrace, není možné akceptovat. Navíc je zřejmé, že to či ono institucionální uspořádání Evropské unie není cílem samo o sobě, ale že je prostředkem k dosažení cílů skutečných. Těmi není nic jiného než lidská svoboda a takové ekonomické uspořádání, které přináší prosperitu. Tím je tržní ekonomika. To si jistě přejí občané všech členských zemí, ale v průběhu dvaceti let od pádu komunismu se opakovaně přesvědčují o tom, že si to silněji přejí a více se o to obávají ti, kteří velkou část dvacátého století prožívali nesvobodu a potýkali se s nefunkční centrálně plánovanou, státem organizovanou ekonomikou. Tito lidé jsou - zcela zákonitě - citlivější a vnímavější na jakékoli jevy a tendence, které míří jinam než ke svobodě a prosperitě. Patří k nim i občané České republiky.

Dnešní systém rozhodování v Evropské unii je něčím jiným než historií prověřenou a v historii osvědčenou klasickou parlamentní demokracií. V obvyklém parlamentním systému je část podporující vládu a část opoziční, ale to v Evropském parlamentu není. Zde je prosazována alternativa jen jedna a kdo uvažuje o alternativě jiné, je považován za odpůrce evropské integrace. V naší části Evropy jsme ještě nedávno žili v politickém systému, kde byla jakákoli alternativa nepřijatelná, a kde proto žádná parlamentní opozice neexistovala. Získali jsme trpkou zkušenost, že tam, kde není opozice, ztrácí se svoboda. Politické alternativy proto existovat musí. A nejen to. Vztah občana té či oné členské země a představitele unie není standardním vztahem voliče a politika, který jej reprezentuje. Mezi občany a představiteli unie je navíc vzdálenost (a to nejenom v zeměpisném slova smyslu), která je podstatně větší, než je tomu uvnitř jednotlivých členských zemí. Označuje se to různými termíny - demokratický deficit, ztráta demokratické accountability, rozhodování nevolených, ale vyvolených, byrokratizace rozhodování apod. Návrhy na změnu dnešního stavu - obsažené v zamítnuté Evropské ústavě či od ní fakticky málo odlišné lisabonské smlouvě - by tento defekt ještě zvětšovaly.

Při neexistenci evropského demos - evropského lidu - není řešením tohoto defektu ani eventuální posilování role Evropského parlamentu. To by tento problém naopak zesilovalo a vedlo by to k ještě většímu pocitu odcizení občanů evropských zemí od unijních institucí. Řešením není ani přitápění pod „tavícím kotlem“ dosavadního typu evropské integrace, ani potlačování role členských států pod heslem nové multikulturní a multinacionální evropské občanské společnosti. To jsou pokusy, které v minulosti vždy selhaly, neboť nebyly projevem přirozeného historického vývoje. Obávám se, že pokusy integraci dále urychlovat a prohlubovat a rozhodování o podmínkách života občanů členských zemí ve stále větší míře posouvat na evropskou úroveň, mohou svými důsledky ohrozit všechno pozitivní, co bylo za poslední půlstoletí v Evropě dosaženo. Nepodceňujme proto obavy občanů mnoha členských zemí, že se o jejich záležitostech opět rozhoduje jinde a bez nich a že je jejich možnost toto rozhodování ovlivnit jen velmi omezená. Za svůj úspěch dosud vděčila Evropská unie mimo jiné i tomu, že názor a hlasy každé členské země měl při hlasování stejnou váhu a nemohl být oslyšen. Nedopusťme vznik situace, ve které by občané členských zemí žili s rezignovaným pocitem, že projekt Evropské unie není jejich projektem, že se vyvíjí jinak, než si přejí, a že jsou pouze nuceni se mu podřizovat. Velmi snadno a velmi rychle bychom se ocitli zpět v dobách, o nichž jsme si zvykli říkat, že už dávno patří minulosti. To úzce souvisí i s otázkou prosperity. Je třeba otevřeně říci, že je dnešní ekonomický systém EU systémem potlačovaného trhu a nepřetržitého posilování centrálního řízení ekonomiky. Přestože nám dějiny více než dostatečně ukázaly, že tímto směrem cesta nevede, my dnes tímto směrem opět jdeme. Míra omezení spontaneity tržních procesů a míra politické reglementace nepřetržitě narůstají. K tomuto vývoji v období posledních měsíců přispívá i mylné interpretování příčin dnešní finanční a ekonomické krize, jako by ji způsobil trh, zatímco skutečnou příčinou je pravý opak - způsobil ji politické manipulování trhu. Znovu je třeba připomenout historickou zkušenost naší části Evropy a poučení, které jsme si z této zkušenosti odnesli.

Mnozí z vás znají jméno francouzského ekonoma Frederika Bastiata a jeho slavnou Petici výrobců svíček, která se stala známým a dnes už kanonickým učebnicovým textem ukazujícím absurditu politického vměšování se do ekonomiky. Dne 14. listopadu 2008 Evropská komise vyslyšela skutečnou, nikoli Bastiatovu fiktivní petici výrobců svíček a na svíčky dovážené z Číny uvalila 66 % clo. Nevěřil bych, že se 160 let starý literární esej může stát realitou, ale je tomu tak. Nezbytným důsledkem rozsáhlého zavádění takových opatření je ekonomické zaostávání Evropy a zpomalování, ne-li dokonce zastavování ekonomického růstu. Řešení je jen a jedině v liberalizaci a deregulaci evropské ekonomiky. Toto všechno říkám z pocitu odpovědnosti o demokratickou a prosperující budoucnost Evropy. Snažím se připomenout základní principy, na kterých je již staletí či tisíciletí budována evropská civilizace. Principy, jejichž platnost je nadčasová a univerzální, a které by proto měly platit i v současné Evropské unii. Jsem přesvědčen, že si občané jednotlivých členských zemí svobodu, demokracii a hospodářskou prosperitu přejí. Zřejmě nejdůležitější pro tuto chvíli je požadavek, aby svobodná diskuse o těchto věcech nebyla považována za útok na samotnou myšlenku evropské integrace. Vždycky jsem si myslel, že smět o těchto vážných otázkách diskutovat, být slyšen, hájit prostor každého k prezentaci jiného než "jediného správného názoru" - byť s ním třeba nesouhlasíme - je právě ona demokracie, která nám byla po čtyři desetiletí odpírána. My, kteří jsme si nedobrovolnou zkušeností převážné části svých životů ověřili, že svobodná výměna názorů a idejí jsou základní podmínkou zdravé demokracie, věříme, že tato podmínka bude ctěna a respektována i v budoucnu. Je příležitostí a nezastupitelnou metodou, jak udělat Evropskou unii svobodnější, demokratičtější a více prosperující

Názor kronikáře: už jsem se jinde v souvislosti s Václavem Klusem zmínil o Voltairově výroku: „Nesouhlasím s tím co říkáte, ale až do smrti budu hájit vaše právo to říkat“. V mém případě to platí to i tomtu prezidentově projevu, s jehož valnou částí nesouhlasím. V čem však Václav Klaus prokazatelně sáhl vedle, byť se určitě zaskvěl svými historickými vědomostmi, je úvod posledního odstavce jeho proslovu a přirovnání obsahu někdejší práce Frederika Bastiata „Petice výrobců svíček, svíců, voskovic atd.“ k uvalení 66 % cla na současný dovoz svíček z Číny do Evropy. Za dob Frederika Bastiata, který svojí prací kritizoval domácí protekcionismus, jeho slovy, adresované členům francouzské poslanecké sněmovny „..... chcete docílit, aby domácí trh, sloužil výhradně domácímu průmyslu,“ nebyla zahraniční konkurence, dovážející tehdy svíčky do Francie podporována státními prostředky země, kde byly vyrobeny. Dnešní Čína však dotuje takové výrobky, mezi nimi i svíce, mnoha desítkami procent z výrobní ceny, jen aby se prosadil jejich vývoz. Uvalení současného vysokého cla na čínské svíčky bylo ze strany EU logickým a jedině správným krokem. Jiná situace by byla, kdyby svíčky, vyrobené třeba v Šanghaji, byly do Evropy dováženy bez čínského státního protekcionismu.

V neděli 1. března, kdy v době silící hospodářské krize vrcholily tlaky některých národních vlád na prosazování protekcionářských opatření se v Bruselu konal mimořádný summit nejvyšších představitelů EU. Jeho výsledek se stal velkým úspěchem českého předsednictví, když se podařilo prosadit jednotný postup EU k řešení krize. Francouzský prezident Nicolas Sarkozy, který krátce před summitem hlasitě vyzýval k návratu francouzských automobilek domů, dokonce prohlásil, že „..... chcete-li, abych řekl, že protekcionismus je sprosté slovo, říkám, ano, je“

Černý den českého předsednictví, lítost, smutek, mrzutost, to jsou nejčastější slova, kterými hodnotí europoslanci své pocity z úterního (24. března) pádu vlády Mirka Topolánka. Podle nich si vláda premiéra Mirka Topolánka vedla během svého předsednictví dobře a vyslovení nedůvěry jí současnou roli rozhodně neulehčí. Radost z pádu Topolánkovy vlády v Evropském parlamentu vyjadřují jen zástupci české opozice. „Jsem z toho smutný. Víím, že česká vláda byla až dosud úspěšná. Tohle není zodpovědné rozhodnutí,“ řekl českým novinářům německý europoslanec Elmar Brok. "Český národ, který tu stojí pro celou Evropu, musí zvážít odpovědnost, kterou má za celou Evropu.

Ambice politických stran nehrají žádnou důležitou roli v dalším směřování tohoto kontinentu," dodal Brok. Podle jeho slov je nyní především důležité, aby Česko ratifikovalo Lisabonskou smlouvu, i když sám připustil, že právě hlasování o důvěře ratifikaci mohlo ohrozit. O dokumentu, který má reformovat EU, má totiž hlasovat český Senát, kde je nejsilnější stranou Topolánkova ODS a bez hlasů alespoň některých jejích senátorů nebude moci smlouvu schválit. Předseda socialistů v EP německý europoslanec Martin Schulz, který ještě v úterý ráno postup předsedy sociálních demokratů Jiřího Paroubka podporoval, nyní nechtěl pád české vlády příliš komentovat s tím, že jde o vnitřní záležitost Česka. Vyjádřil ale zároveň naději, že české předsednictví bude pokračovat a Senát schválí Lisabonskou smlouvu Více o pádu vlády Mirka Topolánka je uvedeno v kapitole kroniky s názvem „Vládnutí v Čechách“. Fotografie v odstavci: polský premier Donald Tusk a premier české vlády Mirek Topolánek. Foto: Multimedia.

Další události českého předsednictví EU: 26. března vzbouřil Mirek Topolánek Evropský parlament a zřejmě i většinu světa svým prohlášením při projevu ve Štrasburku, když označil americký způsob řešení hospodářské krize, spočívající v nalévání peněz do ekonomiky, za cestu do pekel. Bylo to řečeno jen několik dnů před návštěvou prezidenta Baracka Obamy v Praze 2. dubna se v Londýně konala vrcholná schůzka států G20. Předseda Rady EU Mirek Topolánek a předseda rady ministrů financí

Evropy Miroslav Kalousek, se ho zúčastnili jako zástupce Evropské unie. Česká republika se tak dostala na summit, kam mají přístup jen zástupci nejvlivnějších ekonomik světa **V neděli 5. dubna** se při návštěvě nového amerického prezidenta Baracka Obamy v Praze uskutečnil summit EU – USA, který zahájil nové vztahy EU s novou americkou administrativou. Přinesl také společné prohlášení, kterým byla odsouzen Severní Korea za odpálení rakety dlouhého doletu Tepodong-2 **Ve čtvrtek 23. dubna** dovedlo české předsednictví členské státy a Evropský parlament k dohodě o

regulaci ratingových agentur. Ty jsou podle mnohých spoluodpovědné za finanční krizi, protože dávaly dobrá hodnocení i špatně hospodařícím bankám. Nová pravidla zpřísňují dohled nad agenturami, které se budou muset nově registrovat a splňovat přísnější podmínky, např. zveřejňovat metodiku, kterou používají k hodnocení **28. dubna** převzal Mirek Topolánek jako předseda Evropské rady z rukou albánského premiéra Saliho Berishi přihlášku jeho země do Evropské unie **V pátek 8. května** se „vlády nad Evropou“ ujímá nový český premier Jan Fischer se svojí úřednickou vládou **V pondělí 11. května** symbolicky skončila první fáze našeho předsednictví EU tím, že z Bruselu mizí na přání jejího autora, Davida Černého, plastika Entropa **20. května** proběhl v Praze za předsednictví prezidenta Václava Klause v pořadí jedenáctý summit EU – Čína. Jednalo se především o obchodních vztazích **V pátek 22. května** proběhl daleko na Sibiři, v Chabarovsku, summit EU – Rusko s hlavními tématy

energetika, obchod a bezpečnost. Summitu opět předsedal český prezident Václav Klaus Volby do Evropského parlamentu, které proběhly 5. a 6. června, jsou tématem samostatné kapitoly této kroniky **Ve dnech 18. a 19. června** se v Bruselu konal vrcholný summit EU – Evropská rada, který poprvé řídil nový český premier Jan Fischer. Vedoucí představitelé zemí EU se shodli na novém rámci evropského finančního dohledu, na společném postupu při ochraně klimatu, schválili záruky slíbené Irsku kvůli Lisabonské smlouvě a shodli se na tom, že v čele Evropské komise by měl opět stát José Manuel Barroso **Ve středu 1. července** se předsednictví EU ujímá Švédsko, které jej počátkem roku 2010 předá Španělsku **15. července** složil premier Jan Fischer před poslanci Evropského parlamentu závěrečný účet českého předsednictví EU

Fotografie v odstavci: společní foto účastníků summitu EU – USA 5. dubna v Praze. Pátý v první řadě zleva stojí americký prezident Barack Obama a dále český premier Mirek Topolánek, český prezident Václav Klaus, polský prezident Lech Kaczyński, druhý odprava stojí předseda EK José Manuel Barroso a po jeho pravici francouzský prezident Nicolas Sarkozy. Foto: ČTK.

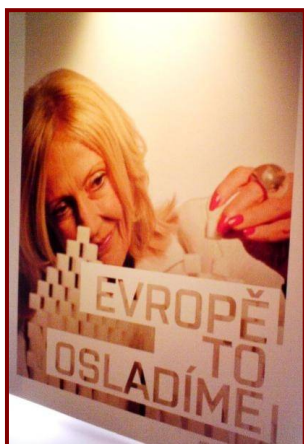
Francouzský prezident Nicolas Sarkozy po skončení bruselského summitu, v pátek 19. června, chválil českého premiéra Jana Fischera. Podobně se vyslovovali i další evropští politici, například německá kancléřka Angela Merkelová. "České předsednictví

končí dobře," odpověděl Nicolas Sarkozy na otázku, jak by ohodnotil šestiměsíční působení Čechů v předsednickém křesle EU. Několikrát pak vyzdvihl nového českého premiéra, který podle něho odvedl velmi dobrou práci. Na doplňující dotaz, jak by ohodnotil předchozího

ministrského předsedu Mirka Topolánka s určitým zpožděním řekl, že to, co se stalo předtím, si už nepamatuje. Z Francie v uplynulých měsících pronikala zejména prostřednictvím tisku na adresu českého předsednictví poměrně ostrá kritika. *(Fotografie v odstavci: český premier Jan Fischer a francouzský prezident Nicolas Sarkozy. "Ráda bych využila této příležitosti, abych složila poklonu Janu Fischerovi. Muselo to být pro něj těžké" řekla*

zase **německá kancléřka Angela Merkelová** s odkazem na skutečnost, že současný premiér je původně statistikem. "Vykonal velmi dobrou práci," dodala. „Ráda bych vyjádřila vděčnost nejen panu Fischerovi, ale také ministrovi zahraničí Janu Kohoutovi a úředníkům, kteří zajistili návaznost předsednictví EU,“ dodala. **Podle předsedy Evropské komise Josého Barrosa** české předsednictví Evropské unie dosáhlo dobrých výsledků i přes domácí politickou krizi. Barroso ocenil spolupráci s expremiérem Topolánkem, Fischerem, ale i prezidentem Václavem Klausem. V nadsázce nicméně podotkl, že to neznamena, že by ostatním zemím politické krize během předsednictví doporučoval. "Dávám přednost tomu, když Evropská rada má jednoho předsedu," řekl **"Po českém předsednictví může být všechno jen lepší,"** míní pak prý politolog Piotr Kaczynski z bruselského Centra pro evropská politická studia (CEPS). Podle dalších názorů, po bouřlivém, ba přímo švejkovském českém předsednictví zahrnujím eurokritického prezidenta jednajícího až na hranici kabaretu a výměnu vlády, sázejí mnozí na serióznost a rozvážnost Seveřanů. Uvedla to v neděli rakouská agentura APA **Bývalý český premiér Mirek Topolánek** byl toho názoru, že české předsednictví zaměřené na ekonomiku a energetiku bylo úspěšné, protože se podařilo zabránit protekcionistickým

plánům Francie, která také chtěla regulovat banky. Podařilo se vyřešit plynovou krizi, zlepšit energetickou bezpečnost a otevřít humanitární koridor za války v Gaze i vyřešit spory okolo snížení DPH ve službách. Přiznal ale, že dojem výrazně zkalil pád vlády **Češi to zřejmě Evropě neosladili** tak, jak si během kampaně ke svému předsednictví Evropské unii předsevzali. Ještě v říjnu zůstaly na úřadu vlády po půlroční misi v čele Evropy víc než tři tuny kostkového cukru baleného do obalů s předsednickým logem EU2009.CZ. Svérázné logo pro české předsednictví bylo vybráno i proto, že se právě k vynálezu kostkového cukru hlásí čeští cukrovarníci. A to přesto, že šlo spíše o česko – švýcarskou spolupráci na území Rakouska – Uherska. První kostkový cukr začal vyrábět v roce 1841 švýcarský ředitel rafinerie v Dačicích Jakub Kryštof Rad **Evropa to ČR „osladila“ bramborovou bonboniérou.** Vypadalo to na švédskou pomstu za českou Entropu. Na summitu evropských státníků se v pátek 30. října rozdávala bonboniéra Eurodream (Eurosen) – chuť Evropy. Bylo v ní 27 čokoládových bonbonů s příchutěmi. Čajová pro Británii, šampaňská pro Francii, lékořicová pro Finsko, skořicová pro Slovinsko, meruňková pro Rakousko. A pro Česko? Bramborová! Nikdo jiný nemá

méně chutnou přísadu. V první chvíli to vypadalo jako jasná odplata za to, že David Černý za českého předsednictví v díle Entropa zobrazil Švédy jako křídlo letounu gripen v krabici od Ikey. Mluvčí švédského předsednictví Jörgen Gren obavy zpochybňuje a záměr v tom nevidí. "Už jste je ochutnali? Třeba jsou ty české nejlepší," odpovídal na dotaz. "A nejste náhodou bramborová velmoc?" I Bulharsko, které na české plastice

Entropa znázorňovaly turecké záchodky, ve švédské bonboniére voní po růžích. Slováci, "po entropsku" utlačovaní maďarskou trikolórou, mají ve snovém cukroví příchut' slivovice a Maďaři vlašského ořechu. Německo chutná po oříšcích lískových. A Češi po bramborách. Uvnitř bonboniéry je knížka

s příběhy pro každou zemi. U rozkrájené české brambory je příběh o rumu. Tuzemáku. „České chráněné tajemství je jejich rum. Dělají ho od 19. století z brambor nebo cukrové řepy. Ale podle evropské legislativy se rum dělá jen z cukrové třtiny, takže při vstupu do Unie Češi museli přestat používat název rum. Přejmenovali ho na Tuzemák a bylo,“ zní příběh bez zášti a hany *Fotografie v odstavci: švédská bonboniéra Eurodream.*

V hodnocení českého předsednictví EU se kronikář plně shoduje se slovy bývalého premiéra České vlády Mirka Topolánka, která jsou uvedena na předchozí stránce. Ano, naše předsednictví bylo téměř bezchybné až do březnového pádu Topolánkovy vlády. Kdo se o tuto blamáž zasloužil, je uvedeno v již několikrát vzpomínané kapitole této kroniky, s názvem „Vládnutí v Čechách“.

Co nás stálo předsednictví EU. Utratilo se tolik, kolik bylo v plánu, tedy 1,9 miliardy Kč. Dvě miliardy jsou dvě tisíciny českého rozpočtu. Je to obdobná částka, jakou na vedení Evropy vynaložilo daleko menší Slovinsko nebo srovnatelné Rakousko. Francouzi, jejichž předsednictví proběhlo před českým, vynaložili v přepočtu 5,1 miliardy Kč. Ještě více utratili Němci, které předsednictví stálo v přepočtu 5,2 miliardy Kč. Ve skutečnosti však české předsednictví stálo více peněz. Jednotlivá ministerstva totiž mohla využít po tuto dobu dalších 1,4 miliardy korun, což však nelze úplně sčítat. Jsou to totiž peníze

*ministerstev na evropské záležitosti, které by se utratily i kdyby se předsednictví naší republiky nekonalo. Některé náklady uhradili také sponzoři. Od firmy Mattoni po Plzeňský Prazdroj a Škoda Auto. Na mnoha akcích se podílely regiony. Na co státní peníze šly? Jedna miliarda připadla na vlastní průběh předsednictví. Nejvíce peněz stála organizace schůzek a ubytování státníků. Další část peněz šla na propagaci, od loga po reklamní spoty, ve kterém si české osobnosti pohrávaly s kostkou cukru. Miliony stálo tlumočení jak doma, tak v zahraničí a kulturní akce od pražského divadelního představení až koncert pod širým bruselským nebem. Část peněz šla na platy nově nabytých úředníků. Stálé zastoupení v Bruselu se rozrostlo ze 100 na 230 lidí. Nově nabytí zaměstnanci však do konce roku odejdou. Otázka, jestli se to vyplatilo, má jasnou odpověď. Je to cena za jinak ziskové členství v prestižním klubu, kterým Evropská unie bezesporu je. Bez našeho předsednictví by pravděpodobně do Prahy nepřišel ani první americký černošský prezident. **Ale mohla to být daleko, daleko lepší reklama, nebýt pádu vlády!!!***

EU2009.CZ